

MINISTER
Rodziny i Polityki Społecznej

Warszawa, /elektroniczny znacznik czasu/

Podsekretarz Stanu
Barbara Socha

BPD-II.058.2.2021.KM

Pan
Stanisław Trociuk
Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich

Szanowny Panie,

poniżej przesyłam odpowiedź na pismo w sprawie problemu poruszonego w serialu dokumentalnym emitowanym na antenie TOK FM pt. „Piecza”.

Dostęp kobiet w ciąży uzależnionych od alkoholu do stacjonarnego leczenia odwykowego i zapobiegania konsekwencjom spożywania alkoholu przez matki w postaci spektrum płodowych zaburzeń alkoholowych u dzieci jest bardzo ważnym zagadnieniem, które wymaga odpowiednich działań. Dostrzegając ten problem, w 1993 roku, została powołana Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (PARPA), podległa Ministerstwu Zdrowia i działająca na mocy art. 3 Ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

W ramach PARPA podejmowanych jest szereg działań mających na celu profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych. W tym, m.in.: projekty edukacyjne i profilaktyczne, rozpowszechniające wiedzę na temat konsekwencji spożywania alkoholu. Kobieta w ciąży uzależniona od alkoholu może uzyskać świadczenia z zakresu leczenia uzależnienia od alkoholu w każdej placówce leczenia uzależnienia od alkoholu. Spis placówek z całej Polski znajduje się na stronie internetowej PARPA pod adresem

<http://parpa.pl/index.php/placowki-lecznictwa>. Z kolei, w celu podniesienia jakości świadczonych usług uwzględniających rozumienie problemów kobiet w ciąży w kontekście FASD, PARPA uruchomiła w bieżącym roku specjalny projekt edukacyjny, którego celem jest zwiększenie kompetencji pracowników placówek leczenia uzależnienia od alkoholu. Wszystkie projekty realizowane przez PARPA zostały zawarte w odpowiedzi na pismo od Ministerstwa Zdrowia.

Uzupełnieniem pomocy oferowanej w ramach systemu ochrony zdrowia jest dostępność wsparcia realizowanego w ramach systemu pomocy społecznej. Należy wskazać, że w art. 7 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 poz. 1876 z późn. zm.) wymieniono katalog przyczyn uzasadniających udzielanie pomocy społecznej wśród których uwzględnia się m.in. potrzebę ochrony macierzyństwa, jak również problem choroby alkoholowej.

W ramach systemu pomocy społecznej udzielana jest pomoc w formie poradnictwa specjalistycznego. Poradnictwo specjalistyczne, jako zadanie własne powiatu (art. 19 ust. 3 ustawy) jest rodzajem niepieniężnego świadczenia z pomocy społecznej, ukierunkowanego na udzielenie wsparcia w rozwiązaniu sytuacji problemowych. Poradnictwo specjalistyczne, w szczególności prawne, psychologiczne i rodzinne, jest świadczone osobom i rodzinom, które mają trudności lub wykazują potrzebę wsparcia w rozwiązywaniu swoich problemów życiowych, bez względu na posiadany dochód, a jego udzielenie nie wymaga wydania decyzji administracyjnej. Poradnictwo psychologiczne realizuje się przez procesy diagnozowania, profilaktyki i terapii. Rejestr jednostek specjalistycznego poradnictwa prowadzi właściwy wojewoda.

Dodatkowo w ramach systemu pomocy społecznej funkcjonują domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży. Są to ośrodki wsparcia zajmujące się udzielaniem pomocy w sytuacjach kryzysowych w celu jej przezwyciężenia. Podstawowym zadaniem domów jest zapewnienie schronienia w okresie do 12 miesięcy, ale domy zapewniają również wsparcie specjalistyczne. W Ministerstwie Rodziny i Polityki Społecznej przygotowany został projekt nowego rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej w sprawie domów dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, które ma zastąpić obecne przepisy w tym zakresie. W chwili obecnej przedmiotowy projekt jest na etapie analizy uwag zgłoszonych na etapie konsultacji publicznych oraz opiniowania i uzgodnień międzyresortowych. Projekt dostępny

jest na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Rządowego Centrum Legislacji w zakładce Rządowy Proces Legislacyjny (poz. 39 w wykazie prac legislacyjnych).

W projektowanych przepisach podkreślono i dookreślono, iż drugim podstawowym zadaniem domów, oprócz zapewnienia schronienia, jest udzielanie specjalistycznego wsparcia. Regulacje zawarte w projektowanym rozporządzeniu wskazują wprost, że rolą domu, oprócz zapewnienia schronienia, jest objęcie mieszkańców takimi formami pomocy, zależnymi od potrzeb mieszkańców, które będą miały na celu przezwycięzenie sytuacji kryzysowej, w jakiej mieszkaniec się znalazł. Ze względu na różnorodność problemów, z jakimi trafiają do placówek mieszkańcy, pomoc specjalistyczna mająca na celu wzmocnienie tych osób jest niezbędnym elementem pobytu w domu.

Co więcej, corocznie Minister Rodziny i Polityki Społecznej wspiera samorządy powiatowe w realizacji ich zadania własnego tj. rozwoju sieci domów dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży w ramach *działania 1.4. Kompleksowego programu wsparcia dla rodzin „Za życiem”*. W roku 2021 środki w kwocie 3 mln zł rozdysponowano na utworzenie pięciu nowych domów dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, w tych województwach, w których jest najmniejsza liczba tego typu placówek.

Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej w swojej właściwości realizuje politykę prorodzinną, która stawia dobro rodzin w centrum działań wspólnoty na wszystkich poziomach jej funkcjonowania. Dodatkowe, realizowane programy to m.in.: „Rodzina 500+” , „Dobry start”, Karta Dużej Rodziny, Program MALUCH+, czy Świadczenia rodzinne.

Z kolei, jednym z elementów programu Polski Ład – kompleksowej strategii Rządu przeciwdziałania skutkom COVID-19 jest projekt ustawy o rodzinnym kapitale opiekuńczym. Rodzinny kapitał opiekuńczy to nowy rodzaj świadczenia kierowanego do rodzin z dziećmi na utrzymaniu. a jego celem jest przede wszystkim częściowe pokrycie wydatków związanych z opieką nad drugim i kolejnym dzieckiem w wieku, od ukończenia 12. do ukończenia 36. miesiąca życia. Do świadczenia będą uprawnieni rodzice (matka lub ojciec), a także osoby, które przyjęły dziecko na wychowanie i wystąpiły do sądu opiekuńczego z wnioskiem o przysposobienie dziecka. Rodzinny kapitał opiekuńczy będzie przysługiwać na każde drugie i kolejne dziecko w rodzinie w wieku od ukończenia 12 do ukończenia 36 miesiąca życia w maksymalnej wysokości 12 tysięcy złotych na dziecko. Rodzinny kapitał opiekuńczy będzie

co do zasady wypłacany w okresach miesięcznych w wysokości 500 zł. Natomiast rodzice pozostający w związkach małżeńskich będą mogli wybrać czy chcą otrzymywać po 500 zł miesięcznie czy 1000 zł miesięcznie, ale przez odpowiednio krótszy okres czasu. Ponadto planuje się również, że dofinansowaniem do pobytu w instytucjach opieki (żłobkach, klubach dziecięcych i u dziennych opiekunów) zostaną objęte będą dzieci uczęszczające do tych instytucji i niekorzystające z rodzinnego kapitału opiekuńczego, tj. dzieci pierwsze i jedyne w rodzinie. Projekt ustawy o rodzinnym kapitale opiekuńczym 17 sierpnia 2021 r. został przyjęty przez Radę Ministrów. Ostateczny kształt ustawy i termin wejścia jej w życie będzie znany po zakończeniu całego procesu legislacyjnego.

W ostatnim czasie został również ogłoszony projekt Strategii Demograficznej 2040, który jest w trakcie konsultacji społecznych. Projekt Strategii Demograficznej 2040, zakłada wyjście z pułapki niskiej dzietności i zbliżenie się do poziomu gwarantującego zastępowalność pokoleń poprzez długofalowe, wieloobszarowe działania likwidujące bariery, które zniechęcają Polaków do realizowania ich aspiracji w zakresie rodziny. Poprawa jakości ochrony zdrowia ze wskazaniem na profilaktykę i leczenie zdrowia prokreacyjnego to także jeden z priorytetowych kierunków interwencji projektu Strategii Demograficznej 2040. W tym zakresie zwracamy uwagę m.in. na upowszechnianie zdrowego stylu życia dzieci i młodzieży, w tym profilaktykę działań ryzykownych i uzależnień, czy poprawę dostępności do publicznych usług zdrowotnych. Szczegóły rozwiązań z tego obszaru będą prezentowane w porozumieniu z Ministerstwem Zdrowia po zakończeniu etapu uzgodnień.

Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej podejmuje wspólne działania z Ministerstwem Zdrowia. Życie jest fundamentalnym dobrem człowieka, a troska o życie i zdrowie należy do podstawowych obowiązków władz rządowych, dlatego wierzymy, że realizowane projekty mają wpływ na poprawę jakości życia Polaków, a w tym szczególnie przypadkiem kobiet w ciąży.

Z poważaniem

Barbara Socha

Podsekretarz Stanu

Pełnomocnik Rządu ds. Polityki Demograficznej

/- podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym/